

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
School administrative model for special education schools under the jurisdiction
of the Office of the Basic Education Commission, adhering to the sufficiency
economy philosophy for sustainable development.

ทิตยาทร อ่อนยิ้ม¹, ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์², สุวดี อุปปินใจ³
Tittayatorn Onyim¹, Thidarat Sukprapaporn², Suwadee Ouppinjai³
Corresponding Author E-mail: suntittayatorn@gmail.com

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-04-06; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 76 คน จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 71 คน และคณะผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .709 - .776 2) แบบบันทึกข้อมูล กำหนดประเด็นสัมภาษณ์โดยใช้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถามโดยที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ และ 3) แบบประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีค่า IOC = 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .715 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายจาก ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ ในภาพรวมอันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ มีชื่อรูปแบบ คือ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนด (2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ (4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ (5) ธรรมชาติของโครงสร้าง (6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ (8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง และ 3) รูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารโรงเรียน, ศึกษาสงเคราะห์, เศรษฐกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Master's degree in Educational Administration Student, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Co-Advisor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The objective of this research is to develop a school management framework for special education schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission, adhering to the sufficiency economy philosophy for sustainable development. The research process involves three steps: 1) studying the current situation, desired conditions, and necessary requirements, 2) developing the framework, and 3) evaluating the framework. The study population includes 76 participants, comprising 71 teachers and 5 administrative staff, with 7 seminar specialists and 26 qualified evaluators. Research tools include: 1) questionnaires using a 5-level assessment scale with IOC values ranging from 0.67 to 1.00 and confidence values ranging from .709 to .776, 2) data recording forms to determine interview points based on data from step 1, checked for completeness by educational consultants, and 3) evaluation forms for accuracy and feasibility using a 5-level assessment scale with IOC values ranging from 0.67 to 1.00 and a confidence value of .715. Data analysis employs descriptive statistics, including percentages, means, standard deviations, necessity indices, and content analysis. The research results were found as follows;

1) The current situation and desired conditions regarding the concepts and principles of the school management framework for special education schools are generally at a high level, with the most necessary requirement concerning the concepts and principles of the school management framework for special education schools ranking first. 2) The school management framework for special education schools is named "Collaborative Management Model for Special Education Schools under the Office of Special Education Administration, in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Development." It consists of principles, objectives, and components as follows: (1) The level of objectives set. (2) The process of setting objectives. (3) The relationship between objectives and decision-making. (4) The nature of decision-making processes. (5) The nature of the structure. (6) Linkages with the environment. (7) Characteristics of leadership. (8) Relevant leadership attributes. and 3) The model's accuracy and feasibility are highly rated.

Keywords: School administrative model, Special education, Sufficiency economy

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรัฐที่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนของประเทศด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “ภายในปี 2570 ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็น พร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับตัวสอดคล้องกับวิถีชีวิตโลกยุคใหม่” นอกจากนี้ยังทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงาน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ จึงมีการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการทำงาน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีความต่อเนื่องนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บริหารการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กด้อยโอกาส ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 10 ประเภท ได้แก่

เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน เด็กเร่ร่อน เด็กที่อยู่ใน ธุรกิจทางเพศ เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ เด็กยากจนมากเป็นพิเศษ เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กที่มี ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เด็กที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อที่สังคมรังเกียจ ซึ่งพบว่า เด็กกลุ่มดังกล่าวมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2564) ได้สนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560 - 2564) การบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างชุมชนที่ยั่งยืนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคม (UNESCO. 2020) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มุ่งมั่นที่จะให้การศึกษามีคุณภาพแก่นักเรียนทุกคน โดยเน้นการพัฒนาทักษะทางการใช้ชีวิตและการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพและความยั่งยืน (Ministry of Education Thailand. 2021) การบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนในการพัฒนาและเสริมสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน (United Nations. 2015)

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สะท้อนความหลากหลายและความต้องการของชุมชน การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ท้องถิ่น โดยการเสริมสร้างทักษะทางการใช้ชีวิตและการพัฒนาตนเองเพื่อให้นักเรียนสามารถมีชีวิตที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในอนาคต (World Bank. 2018) สำหรับผู้บริหารหรือครูการประกาศนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษาเป็นการนำหลักการกรอบแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติมาประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างมาก โดยหลักปรัชญานี้ช่วยให้สถานศึกษามีการวางแผนที่เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรทั้งเงินและทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ที่สุด และมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนและส่วนราชการ ทำให้สร้างความสมดุลและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแคในด้านสถานศึกษาเอง แต่ยังส่งเสริมสร้างสังคมที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและความรู้ในการอนุรักษ์ และปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยลงนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทาง เริ่มตั้งแต่คิดวางแผน คำนึงถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรที่นำมาใช้ ใช้แล้วใช้ประโยชน์อะไรได้อีก เป็นต้น (ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. 2557)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลการกำหนดนโยบายในด้านของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้มีคุณภาพชีวิตและมีความสุขเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ Tony Bush

จากการศึกษาแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของ Tony Bush (2003) พบว่า มีรูปแบบการบริหาร 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal Model) 2) รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (Collegial Model) 3) รูปแบบการบริหารแบบการเมือง (Politic Model) 4) รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (Subjective Model) 5) รูปแบบการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity Mode) 6) รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรม (Cultural Model) โดยในแต่ละประเภทรูปแบบการบริหารจะมีองค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบ เพื่อใช้ในการจำแนกรูปแบบ ดังนี้ 1) ระดับในการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ 5) ลักษณะของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียน แบบจำลองการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ตามลักษณะ 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการบริหารแบบทางการ 2) รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน 3) รูปแบบการบริหารแบบการเมือง 4) รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย 5) รูปแบบการบริหารแบบกำกวม และ 6) รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรม ตามองค์ประกอบการบริหาร 8 ด้าน ที่ใช้จำแนกรูปแบบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่าการทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดการประเมินที่พัฒนาโดย Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1.1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Property Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุม ครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2) การทดสอบรูปแบบ ด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้ โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ และงานวิจัยบางเรื่องนั้น ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปและ กำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการบริหาร โดยใช้สูตรการคำนวณ PNI^{modified} แล้วนำผลการวิเคราะห์มากร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จากนั้นทำการประเมินความถูกต้องและ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และทำการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

หลักการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้ 1) หลักความเป็นธรรม 2) หลักสิทธิมนุษยชน 3) หลักคุณภาพ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความยั่งยืน 6) หลักความเป็นสากล 7) หลักความเป็นบูรณาการ 8) หลักความเป็นพลเมืองโลก 9) หลักความเป็นไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาสงเคราะห์ คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาส ให้มีโอกาสได้รับการศึกษา และพัฒนานตนเองเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป มีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งทางด้านสุขอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไปด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม เพื่อให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข มีคุณค่า ศักดิ์ศรี สามารถที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศได้ และวัตถุประสงค์ของการศึกษาสงเคราะห์ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส ให้มีความพร้อมใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษา มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ 2) ด้านอาชีพ มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ 3) ด้านสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึกมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ 4) ด้านจิตใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง การจัดการศึกษาสงเคราะห์จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส ให้สามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) การติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ขั้นตอนหลักทั้ง 4 ขั้นตอนแล้ว โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อาจมีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการศึกษาสงเคราะห์บรรลุผลตามเป้าหมาย เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ กิจกรรมพัฒนาอาชีพ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุธารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2558) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการหรือที่เรียกว่า 3 ห่วง คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยการใช้หลักองค์ประกอบทั้ง 3 ต้องควบคู่กับ 2 เงื่อนไข การปฏิบัติ คือเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข”

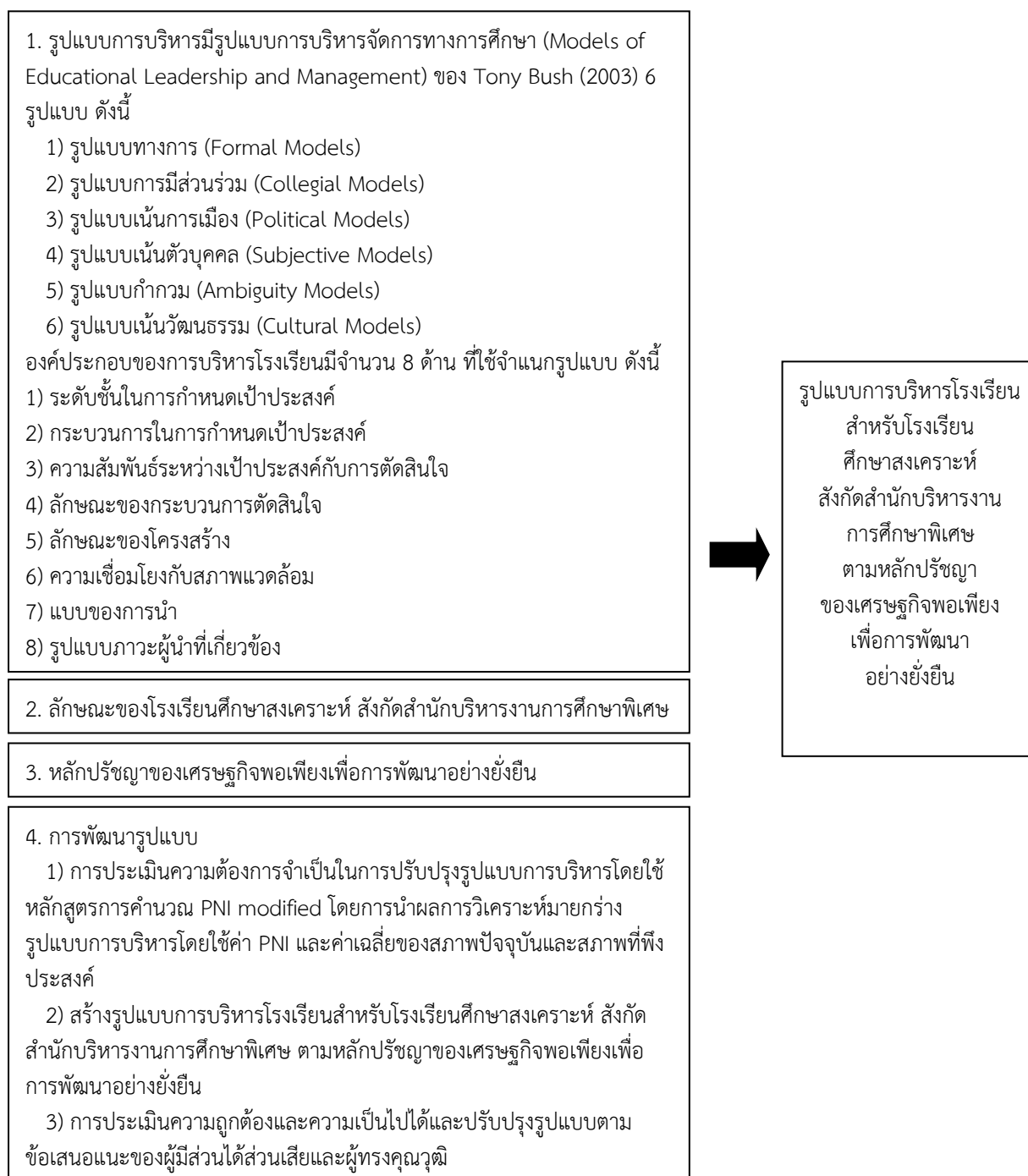
สำนักคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558: 17) ได้นิยามนำหลักการนี้มาใช้ในการขับเคลื่อนและสื่อสารที่กระชับ ในรูปแบบของหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน รากฐาน 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม

ปรีชา เรืองสมุทร (2555) ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาโดยเริ่มที่ตัวของผู้บริหารในการทำความเข้าใจต่อทฤษฎีอย่างถ่องแท้ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทำการวางแผนงานที่จะดำเนินการในด้านต่างๆของการบริหารจัดการโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ

องค์ประกอบของระบบโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษา นำเสนอเป็นภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรที่ให้ข้อมูลเป็นคณะผู้บริหารโรงเรียน และข้าราชการครูของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ๓ จำนวน 76 คน จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 71 คน และคณะผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 42.1 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.1 สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 81.6 รองลงมา ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้ากลุ่มงาน/หัวหน้าสายชั้น คิดเป็นร้อยละ 13.2 และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) จำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน จำนวน 48 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงนำผลวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตรการคำนวณ Priority Need Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออก 3 กลุ่มตามความเชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการบริหารงานโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มที่ 2 ด้านนโยบายการบริหารการศึกษาพิเศษหรือผู้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาพิเศษ

กลุ่มที่ 3 ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการด้านการศึกษาพิเศษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารบันทึกการสนทนากับรูปแบบและแนวทางในการบริหารโรงเรียน จำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย ผลวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 (สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 26 คน ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย และแผนด้านการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.3 ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบทางการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ข้อมูลพื้นฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านตามแนวคิดการประเมินรูปแบบก่อนนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ และ 2) ด้านความเป็นได้ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้มีเกณฑ์ผ่านการประเมินคือรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะต้องมีค่าไม่เกิน 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ, รูปแบบผู้ร่วมงาน, รูปแบบการเมือง, รูปแบบอัตวิสัย, รูปแบบก้าวม และรูปแบบวัฒนธรรม และตามองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับขั้นในการกำหนดเป้าประสงค์, กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ, ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ, ธรรมชาติของโครงสร้าง, ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม, ลักษณะของผู้นำ และแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.68) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.78) และความต้องการจำเป็นในภาพรวม อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (PNI = 0.055)

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.59) สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.69) และความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.1 ชื่อรูปแบบ “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

2.2 หลักการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2.1 หลักความเป็นธรรม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือความแตกต่างอื่น ๆ การจัดการเป็นไปตามข้อตกลงรวม และการตัดสินใจอิงหลักการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งหลักการเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการสร้างคามยุติธรรมความเสมอภาคในการบริหารระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ซึ่งทำให้เกิดทีมงานบริหารที่เข้มแข็งและมีความเป็นมืออาชีพ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในระยะยาว อีกทั้งการจัดการศึกษาที่ยึดมั่นในความเป็นไทยและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

2.2.2 หลักสิทธิมนุษยชน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เคารพสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนทุกคน โดยคำนึงจะเป็นตัวชี้้นำการบริหารและการจัดการองค์การ รวมถึงนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การร่วมกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายที่ตั้งไว้ และยังเปิดกว้างและยอมรับความหลากหลาย

2.2.3 หลักคุณภาพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และบูรณาการความรู้ ทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2.2.4 หลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักฉันทามติที่เกิดขึ้นจากการเห็นชอบร่วมกันด้วยความเชื่อที่ว่าความร่วมมือวัตถุประสงค์ร่วมจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา ด้วยการตกลงกันมีความประนีประนอมในการตัดสินใจเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในสังคมโลก

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างความรู้และการเรียนรู้ของประชาชน

2.3.2 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้กับประชาชน

2.3.3 เพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของสมาชิกในสังคม

2.3.4 เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม

2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.4.1 ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนดในการบริหารโรงเรียน ถูกกำหนดให้มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาสงเคราะห์ฯ ครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย แผนงาน บุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ โดยที่ครอบคลุมทุกด้าน และได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคน

2.4.2 กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน กำหนดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ซึ่งการตัดสินใจส่วนใหญ่ของผู้บริหารจะยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก และจะต้องใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาประกอบการตัดสินใจ

2.4.4 ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต ซึ่งคณะครูจะต้องมีส่วนร่วม และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

2.4.5 ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารเป็นแบบเอื้อปฏิสัมพันธ์ที่เน้นผู้ร่วมงานระหว่างผู้บริหารและบุคลากร โดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านที่ขาดแคลนหรือบกพร่อง ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านการศึกษา โดยการแบ่งงานเป็นทีมอย่างชัดเจนและมีการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

2.4.6 การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีการติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน และนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามสถานการณ์นั้น ๆ ต่อไป

2.4.7 ลักษณะของภาวะผู้นำในการบริหารโรงเรียน ลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบผู้บริหารเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและคนกลาง และผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ฯ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.8 แบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน เป็นรูปแบบการบริหารแบบผู้มีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและคนกลาง มีการเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน โดยใช้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมเป็นแนวทางในการบริหาร

3. การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.1 ด้านความถูกต้อง เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความถูกต้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.25, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.280) โดยรายการประเมินที่มีความถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ หลักการบริหารเป็นหลักการที่ถูกต้อง สามารถทำให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย = 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.549) และวัตถุประสงค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำเสนอเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย = 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.549)

3.2 ด้านความเป็นไปได้ เมื่อนำข้อมูลผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นรายบุคคลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบในทุกประเด็น พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.37, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.140) โดยรายการประเมินที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียนที่กำหนดไว้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย = 4.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.508)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นกระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การ ไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ และเปิดโอกาสให้คนในองค์การ การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน คือ กระจายสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การ ไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืนและความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ เปิดโอกาสให้คนในองค์การ การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ และให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารมีรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ (Bush, 2011) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์การ โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืน และความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ ส่วนสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์การมีการกระจายไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นอย่างดี ทั้งนี้ในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหารและการตัดสินใจของโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์การเข้ามามีส่วนร่วม ใช้กระบวนการปรึกษาหารือ เพื่อนำไปสู่ฉันทามติในกลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการทำงาน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ความต่อเนื่องนำสู่วิถีชีวิตของประชาชน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในรายการระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็น อยู่ในรายการธรรมชาติของโครงสร้าง คือ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็นแบบเน้นผู้ร่วมงานในแนวราบ เนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 10 ประเภท จึงเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เนื่องจาก เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่แตกต่างจากเด็กกลุ่มปกติ และเพื่อช่วยให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดการศึกษาควรมีรูปแบบที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของเด็กได้และเกิดความเสมอภาคเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของเด็กกลุ่มนี้

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวมีชื่อรูปแบบว่า “รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีหลักการบริหารโรงเรียน 4 หลักการ ได้แก่ หลักความเป็น, หลักสิทธิมนุษยชน, หลักคุณภาพ และหลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทร์ศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของเครือข่าย หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ในการใช้รูปแบบนั้นผู้วิจัยจะต้องยึดมั่นและดำเนินการตามหลักการที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารผนวกกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่าต้องเป็นรูปแบบการบริหารที่ผสมผสานแนวคิดและหลักการของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน เข้ากับรายละเอียดของหลักการ และวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม 2) เพื่อให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้ 3) เพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ 4) เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ เข้มแข็ง มีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ วิสุทธิสระ (2556) ได้วิจัยเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556 – 2565) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ด้านแนวคิดของการจัดการการศึกษาสงเคราะห์ ควรกระจายโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อย่างทั่วถึงทุกจังหวัด ปลุกฝังให้นักเรียนกลับสู่ถิ่นกำเนิดและนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น 2) ด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรเพิ่มปริมาณโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั้งประจำและไป - กลับตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาศักยภาพโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้สามารถจัดการศึกษาที่มีความสามารถพิเศษใน 4 ภูมิภาค 3) ด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในแต่ละเขตท้องถิ่น 4) ด้านการบริหารจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรมีหน่วยงานด้านการบริหารทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน 5) ด้านรูปแบบการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ควรผสมผสานวิถีทั้งการศึกษาในระบบศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในลักษณะเสมือนบ้านโดยยึดหลักสุขาภิบาลให้โรงเรียนสะอาดปลอดภัย และน่าอยู่

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ในการบริหารโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน 5) ธรรมชาติของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน 7) ลักษณะของผู้นำ และ 8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงศ์ ตัวงลา (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหาร 8 องค์ประกอบคือ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ 5) ลักษณะของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก 7) ลักษณะของผู้นำและ 8) รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการวังสราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยาการวังสราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมินรูปแบบ ฯ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากการที่จะนำรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไปประยุกต์ใช้จริงในการบริหารโรงเรียน จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารดังกล่าว เพราะ รูปแบบการบริหารที่เลือกมาใช้ต้องทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ สรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยศึกษาแบบให้เข้าใจในทุกส่วนของรูปแบบ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำรูปแบบการบริหารดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้วิธีการบริหารในรูปแบบผู้ร่วมงาน ในการบริหารโรงเรียนโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียน ยึดแนวปฏิบัติที่เกิดจากความเห็นพ้องร่วมกันของผู้ร่วมงาน มีการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการพัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียน และพัฒนาเพื่อนร่วมงาน สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ครู ซึ่งจะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผนสนับสนุนและกำหนดทิศทางการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบว่าใครมีบทบาทสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนไปทดลองใช้ โดยการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กับโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาของรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนที่ใช้การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในสังกัดอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาของรูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

กฤษณรงค์ ดั่งลา. (2562). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศด้านการศึกษา.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

จิรภัทร มหาวงค์, วิทยา จันทร์ศิลา, และทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

ทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 18(4): 114-127.

ธงชัย ติมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ในสหวิทยา

ศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรีชา เรืองสมุทร. (2555). แนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา. สืบค้น

จาก <https://www.truelookpanya.com/blogdiary/26537>.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2558). ทักษะชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สุรางค์ วิสุทธิสระ. (2556). อนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565).

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สำนักคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่*

12. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่*

13 (พ.ศ. 2566–2570). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรู้รวม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Bush, T. (2011). *Theories of Educational Leadership and Management*. (4th ed.). London: SAGE.

Ministry of Education, Thailand. (2021). *National education development plan 2021-2030*. Thailand:
Ministry of Education.

UNESCO. (2020). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. UNESCO.

Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org>

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*.

United Nations. Retrieved from <https://sdgs.un.org>

World Bank. (2018). *World development report 2018: Learning to realize education's promise*. World

Bank. Retrieved from <https://www.worldbank.org>